

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาจกล่าวได้ว่า ความมั่นคงทางอาชีพตามหลักทั่วไป หมายถึง สภาพการทำงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความมั่นใจว่าตนเอง สามารถประกอบอาชีพได้ตามระยะเวลาที่กำหนดหรือตรงกับความต้องการ พร้อมกับสวัสดิการต่างๆ ที่สร้างความพึงพอใจให้กับตนเอง ความก้าวหน้า การปฏิบัติงานโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนในงานที่สำคัญ ได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น หรือได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนสูงขึ้น รวมทั้งได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา ตนเองให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานในอาชีพ ความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพอื่น ๆ ในอาชีพที่มีลักษณะงานดี อาชีพงานประจำที่ทำตามนโยบายของรัฐ ทำงานเป็นระบบ มีสายการบังคับบัญชา โดยตำแหน่ง และมีลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ซึ่งถูกกำหนดไว้ตามกรอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การได้รับสวัสดิการจากการปฏิบัติงาน ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนประจำ มีค่าครองชีพ ค่ารักษาพยาบาล ค่าช่วยเหลือการศึกษาบุตร เงินโบนัส เงินกองทุนต่างๆ ส่วนหากเป็นข้าราชการก็มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน ได้แก่ ระเบียบในการเข้าทำงาน การลา การออกงาน ทำให้มั่นใจได้ว่า ถ้าทำตามระเบียบก็จะสามารถทำงานได้จนถึงวัยเกษียณอายุ สำหรับอาชีพรับจ้างเป็นพนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง หากเป็นบริษัทมหาชนหรือห้างหุ้นส่วนที่มีกิจการใหญ่ ก็จะมีลักษณะงาน สวัสดิการ และระเบียบปฏิบัติที่คล้ายคลึงกับอาชีพราชการ แต่จะแตกต่างกันบางกรณี เช่น ค่ารักษาพยาบาล พนักงานจะ ได้รับในรูปแบบของประกันสุขภาพ เงินโบนัสประจำปี อนึ่ง การประกอบอาชีพรับจ้างบางประเภทอาจไม่มีความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพ เนื่องจากการทำงาน เป็นลูกจ้างนั้นจะขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของนายจ้างหรือเจ้าของกิจการเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพรับจ้างมิได้ขึ้นอยู่กับสภาพการทำงานเพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ประกอบอาชีพเป็นหลัก ผู้ที่มีความรู้ในอาชีพมาก มีประสบการณ์ในการทำงานนาน และมีนิสัยการทำงานที่ดีจะช่วยสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพให้กับตนเองได้

ส่วนความมั่นคงทางอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา อาจกล่าวได้ว่า เป็นการแสวงหาเลี้ยงชีพหรือการประกอบอาชีพเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ในสังคม ในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ใช้ฝึกฝนในการเรียนรู้ โดยให้สอดคล้องกับองค์ประกอบอาชีพการงาน เพื่อใช้ดำเนินชีวิตในทางอาชีพหน้าที่การงาน โดยได้กำหนดวิธีการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพไว้ชัดเจน คือ หลักอริยมรรคมีองค์

อภิชัย พันธเสน. **พุทธเศรษฐศาสตร์ : วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.), ๒๕๔๔.

๘^๒ ได้แก่ ๑) สัมมาทิฐิ เห็นชอบ ๒) สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ ๓) สัมมาวาจา วาจาชอบ ๔) สัมมากัมมันตะ การงานชอบ ๕) สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ๖) สัมมาวายามะ เพียรชอบ ๗) สัมมาสติ ระลึกชอบ ๘) สัมมาสมาธิ ตั้งใจชอบ นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมอื่นๆ เช่น การรักษาศีล ปฏิบัติสมาธิ ปัญญา การส่งเสริมการเงิน คือ ใช้หลักทฤษฎีธรรมิกประโยชน์^๓ การส่งเสริมการงานให้สำเร็จ ใช้หลักอิทธิบาท^๔ เป็นต้น

กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มอาชีพหนึ่งที่ได้มีการพัฒนาการปลูกทุเรียนมาเป็นระยะเวลาหลายปี จนทุกวันนี้ได้รับผลผลิตทำให้คุณชีวิตดีขึ้น ส่วนหนึ่งได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐของจังหวัดศรีสะเกษ ต้องการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ งาน ความก้าวหน้า ความสุข และคุณภาพชีวิต ดังนั้น ความมั่นคงทางอาชีพในทุกอาชีพจึงต้องอาศัยทั้งศาสตร์ (Science) และ ศิลป์ (Art) เช่นเดียวกัน ในทางพระพุทธศาสนาก็มีรูปแบบ (Modal) การส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพ โดยเฉพาะหลักอริยมรรคมีองค์ ๘^๕ ศีล สมาธิ ปัญญา ทฤษฎีธรรมิกประโยชน์^๖ หลักอิทธิบาท^๗ เป็นหลักธรรมที่มุ่งส่งเสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพโดยตรง และเป็นหลักธรรมพื้นฐาน (Basic) ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางกาย ทางวาจา ทางจิตใจ และพัฒนาปัญญา ให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังเป็นหลักธรรมในการส่งเสริมคุณค่าทางคุณธรรม และจริยธรรม เป็นการเกื้อหนุนหล่อเลี้ยงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองและผู้อื่น และส่งเสริมคุณค่าการพัฒนาสังคมส่วนรวม ในด้านการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนเกื้อหนุนการพัฒนาระบบจริยธรรมทางสังคมด้านอื่น ๆ ให้เข้มแข็งและมั่นคงมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปสู่เป้าหมายที่ก่อให้เกิดความสุขมวลรวมของคนในสังคมมากยิ่งขึ้น^๘ การส่งเสริมความมั่นคงของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษทางอาชีพตามหลัก

^๒ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๒๕๔/๓๔๘,

^๓พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๗,(กรุงเทพฯ : มหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๙๕.

^๔สุชีพ ปุญญานุภาพ, **คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๙.

^๕ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๒๕๔/๓๔๘,

^๖พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, อ้าแล้ว, หน้า ๙๕.

^๗สุชีพ ปุญญานุภาพ, **คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**, อ้าแล้ว, หน้า ๑๙.

^๘เสนาะ ผดุงฉัตร, “เศรษฐกิจตามวิถีพุทธ”, **พุทธจักร**, ปีที่ ๕๘ ฉบับที่ ๖ (มิถุนายน ๒๕๔๗), หน้า ๓๗.

พระพุทธศาสนา จึงอาจเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถสร้างความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ด้วยเหตุดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “การส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษตามหลักพระพุทธศาสนา” เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษตามหลักพระพุทธศาสนา พัฒนาความมั่นคงทางอาชีพให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๒.๓ เพื่อเสนอรูปแบบการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นอย่างไร

๑.๔ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๔.๑ กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศ ต่างกัน มีความมั่นคงทางอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา แตกต่างกัน

๑.๔.๒ กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่มี อายุ ต่างกัน มีความมั่นคงทางอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา แตกต่างกัน

๑.๔.๓ กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความมั่นคงทางอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา แตกต่างกัน

๑.๔.๔ กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความมั่นคงทางอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา แตกต่างกัน

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยกำหนดรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)^๕ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๕.๑ ขอบเขตการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยได้ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

๑) ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษ ตามบัญชีรายชื่อ จำนวน ๖๔ คน

๒) ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษตามหลักพระพุทธศาสนา

- (๑) ด้านกายสุจริตในอาชีพ
- (๒) ด้านวาจาสุจริตในอาชีพ
- (๓) ด้านใจสุจริตในอาชีพ
- (๔) ด้านความรักในอาชีพ
- (๕) ด้านความเพียรในอาชีพ
- (๖) ด้านการจดจ่อในอาชีพ
- (๗) ด้านการพิจารณาในอาชีพ

๓) ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ

๔) ขอบเขตระยะเวลา ได้แก่ ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ – ๓๑ กันยายน ๒๕๖๐

๑.๕.๒ ขอบเขตการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยได้ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

๑) ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรือผู้รู้ (key informant interview) หรือกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน ๒๐ คน ประกอบด้วย ๑) กลุ่มสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๒๐ รูป/คน และ ๒) กลุ่มสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้บริหารระดับจังหวัด จำนวน ๑๒ คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓-๕

^๕องอาจ ญัฐพัฒน์, การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ แบบผสมผสานวิธีการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๕๓.

คน ใน ๔ อำเภอ จำนวน ๑๒ คน เจ้าของไร่(ทุเรียน) ๓-๕ คน ใน ๔ อำเภอ จำนวน ๒๐ คน คนสวน (ทุเรียน) ๓-๕ คน ใน ๔ อำเภอ จำนวน ๒๐ คน

๒) ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ นำข้อเท็จจริงของผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงปริมาณ การส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษด้วยหลักพุทธธรรม คือ โดยภาพรวม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด กับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด กับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละด้าน รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางรูปแบบการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษด้วยหลักพุทธธรรม กำหนดเป็นประเด็นสำคัญใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) (สุภาพค์ จันทวานิช, ๒๕๕๖, หน้า ๒๗)

๓) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง (Tape Record) และกล้องบันทึกภาพ

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ทำให้ทราบการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพ

๑.๖.๒ ทำให้ทราบการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๖.๓ ทำให้ทราบรูปแบบการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๖.๔ นำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นรูปแบบการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาความมั่นคงทางอาชีพให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

๑.๗ การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

๑. หนังสือทั่วไป

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงลักษณะสังคมไทยทั่วไป ในมนุษย์กับสังคมไว้ว่า สังคมไทยจะแบ่งเป็น ๒ ลักษณะคือ

๑.๑ สังคมชนบท (Rural Society) หมายถึง สังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และทำการประมง เป็นต้น มีบ้านเรือนหรือที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาล มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และมีหลักศาสนาเป็นเครื่องดำเนินชีวิต โดยมีวัดคู่กับชุมชน

๑.๒ สังคมเมือง (Urban Society) หมายถึง สังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่หลากหลาย มีถิ่นฐานอยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตเมือง มีลักษณะประชากรที่หนาแน่นกว่าสังคมชนบท

อาศัยหลักของสังคมเมืองคือการค้าขายหรือธุรกิจ ทำอุตสาหกรรมและรับราชการ ไม่มีการเลี้ยงปศุสัตว์หรือทำอาชีพด้านเกษตรกรรม วิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองมีเวลาน้อยและค่อนข้างเครียด และต้องมีรายได้เป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิต จึงมีปัญหาดังกล่าวทุกรูปแบบ

อย่างไรก็ดี การที่สังคมไทยปรับเปลี่ยนเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมแบบเกษตรกรรม มาเป็นแบบผสมผสานระหว่างเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรมนั้นได้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตค่อนข้างรุนแรง^{๑๑}

เจมส์ มาร์ติน กล่าวถึงความมั่นคงทางอาหารในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ไว้ว่า โลกต้องสร้างความมั่นคงทางอาหารให้สำเร็จโดยการสำรองอาหารเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของประชากร ในยามเกิดภัยแล้ง สถานการณ์เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันปริมาณอาหารที่มีอยู่ อาจไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงชาวโลกหากเกิดภาวะผลผลิตตกต่ำลงเป็นระยะเวลา ๒-๓ ปี หากเป็นเช่นนั้นจริง การแข่งขันแย่งชิงเพื่อให้ได้มาซึ่งธัญพืชอันมีจำกัดจะรุนแรงหนักหน่วงส่งผลให้ราคาธัญพืชโลกพุ่งกระฉูด วิธีแก้ปัญหา ก็คือเร่งผลิตอาหารสำรองให้ได้ปริมาณเพียงพอและสงวนพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ปัจจุบันดูเหมือนไม่ค่อยมีใครพูดถึงเรื่องการสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อรับมือกับวิกฤตอาหารโลกกันสักเท่าไร

การควบคุมประชากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงทางอาหาร ไม่ว่าเราจะพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารแล้วก็ตาม หากทว่าท้ายที่สุดผลลัพธ์ที่ได้ก็คือสถานการณ์จะยิ่งเลวร้ายลงกว่าเดิม เว้นเสียแต่ว่าเราจะสามารถหยุดยั้งการเติบโตของประชากรได้สำเร็จ หากเราสามารถเพิ่มผลผลิตอาหารในขณะเดียวกันก็ปล่อยให้ประชากรโลกเติบโตขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่คิดเตรียมการรับมือกับปัญหาการขาดแคลนอาหารแล้วละก็ ธรรมชาติก็จะลงทัณฑ์ให้มนุษย์ต้องประสบปัญหาทุกข์ทรมานอย่างสาหัสสากรรจ์ เราจำเป็นต้องทำให้ทุกคนเข้าใจถึงผลกระทบจากอัตราการเกิดที่สูงขึ้น...^{๑๒}

พระมหาอุทัย ญาณธโร ได้กล่าวถึงพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับยุทธวิธีของทางสังคมร่วมกับอำนาจรัฐไว้ว่า พระพุทธศาสนาตระหนักถึงความเอื้อประโยชน์ตามวิธีการนี้ ดังนั้น ข้อความในราชสังคหธรรมจึงกล่าวถึงหลักการที่รัฐพึงกระทำส่วนนี้ไว้ดังต่อไปนี้

ประการแรก การสร้างรายได้แก่ประชาชน (สัสสมะธะ) รัฐต้องพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัว โดยการสร้างอาชีพให้แก่ประชาชน และอาจรวมไปถึงการมีทุนสำรองเลี้ยงเองตามสมควรในช่วงที่ไม่มีงานทำ รวมทั้งได้รับสวัสดิการต่างๆ เช่น การรักษาพยาบาล ให้การศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรธิดา ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจกับชีวิต ไม่กระทำการที่เป็นความ

^{๑๑}คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **มนุษย์กับสังคม**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐. หน้า ๑๙๕.

^{๑๒}เจมส์ มาร์ติน, **โลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑** ภาพร แบล, หน้า ๑๓๒-๑๓๓.

เลวร้าย ปัจจัยสำคัญส่วนนี้ได้แก่การที่รัฐจะเป็นผู้ให้คำแนะนำทางอาชีพและวิธีการที่ถูกต้องตามสภาพของแต่ละพื้นที่ รัฐต้องเตรียมเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และกองทุนสำรองสำหรับการกู้ยืมในการประกอบอาชีพ

ประการที่สอง การรู้จักบริหารเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ปฐมนิเทศ) รัฐต้องรู้จักบริหารเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพในการบริการประชาชน การที่รัฐมีเจ้าหน้าที่ที่เอาใจใส่ในภารกิจการทำงานของรัฐบาล ย่อมทำให้ประชาชนมีความพอใจในการขอคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ และเกรงกลัวที่จะกระทำความผิดกฎหมายบ้านเมือง

ประการที่สาม การให้ทุนในการริเริ่มธุรกิจการงาน (สัมมาปาสาสะ) ประชาชนมีเงินทุนจำกัด รัฐต้องเป็นผู้ช่วยเหลือเพื่อให้คนเหล่านั้นมีเงินทุนเริ่มต้นในการทำธุรกิจ โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยให้คำแนะนำ เช่น การไม่เก็บดอกเบี้ยเป็นเวลา ๓ ปี

ประการที่สี่ การพูดคุยปัญหาของประชาชน (วาชเปยยะ) ด้วยการใช้วาจาที่อ่อนหวาน หมายถึงการที่รัฐได้มีโอกาสพบปะและรับทราบปัญหาของประชาชน การเปิดโอกาสที่จะรับฟังปัญหาของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่รัฐบาลเอาใจใส่กับปัญหาของตน แทนที่จะกระทำความเลวร้ายเพื่อแก้ปัญหา ก็จะใช้วิธีการเสนอปัญหาให้รัฐบาลทราบ และรัฐต้องชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานของรัฐให้ประชาชนได้รู้ความเป็นจริง

ประการสุดท้าย การทำให้ประชาชนมีความพอใจ (นิรัคคหะ) รัฐต้องสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในการประกอบอาชีพและธุรกิจ สามารถสร้างความมั่งคั่งแก่ตัวเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องกังวลถึงการเบียดเบียน^{๑๒}

ปกป้อง จันวิทย์ ได้กล่าวถึงรายงานคณะกรรมการเสนอแนวทางการปรับปรุงตัวชี้วัดด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อลดช่องว่างระหว่างข้อมูลที่อยู่ใน GDP เดิมกับสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่จริงของผู้คน ดังนี้

๑. ควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของสินค้าและบริการด้วย ไม่ใช่สนใจแต่มิติด้านปริมาณเพียงอย่างเดียว

๒. ควรสะท้อนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีมิติที่หลากหลาย และภาคบริการที่ทวีความสำคัญมากขึ้น

๓. ควรให้ความสำคัญกับการวัดผลผลิต บริการสาธารณะและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาครัฐ ซึ่งยังคงมีขนาดใหญ่ไม่ว่าจะในแง่ของมูลค่าผลผลิตของภาครัฐหรือรายจ่ายของภาครัฐก็ตาม ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มีวิธีการวัดค่าที่ดีพอ

^{๑๒}พระมหาอุทัย ญาณธโร, พุทธวิธีแห่งสังคม ปรัชญาสังคมและการเมืองของพุทธศาสนา, กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๓๘, หน้า ๑๓๓-๑๓๔.

๔. ควรให้ความสำคัญกับมิติด้านรายได้และการบริโภคมากขึ้น นอกเหนือจากมิติด้านการผลิต เพราะมาตรฐานการครองชีพทางวัตถุสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรายได้สุทธิของประเทศ รายได้แท้จริงของครัวเรือนและการบริโภคมากกว่าการผลิต

๕. ควรขยายขอบเขตไปให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในครัวเรือนที่ไม่ได้ผ่านระบบตลาดและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นกิจกรรมมีความสำคัญมากในเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา

๖. ควรให้ความสำคัญกับความมั่งคั่ง (wealth) ทั้งระดับประเทศและครัวเรือน ไม่ใช่สนใจรายได้

๗. ควรคำนึงถึง “การกระจาย” รายได้ การบริโภค และความมั่งคั่ง^{๓๓}

ภาวิน ศิริประภาณุกุล ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดความก้าวหน้าของประเทศที่เสนอโดยกลุ่มโออีซีดี ๓ ประเภทหลัก ได้แก่

๑. ตัวชี้วัดทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ซึ่งนอกจากตัวจีดีพีแล้ว ยังรวมไปถึงตัวชี้วัดสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนภายในประเทศ อาทิ รายได้หลังหักภาษี ปริมาณการบริโภคของครัวเรือน ความมั่งคั่งของครัวเรือน กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ผ่านตลาด รวมไปถึงตัวชี้วัดที่แสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างผู้คนภายในประเทศด้วย

๒. ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ซึ่งได้แก่ ระดับทักษะของผู้คน ตัวชี้วัดทางด้านสุขภาพ เช่น อัตราการเสียชีวิต การป่วยทางประสาท คุณภาพของบริการด้านสาธารณสุข และความเท่าเทียมในการให้บริการด้านสาธารณสุข เป็นต้น ตัวชี้วัดในด้านนี้ยังรวมไปถึง ตัวชี้วัดด้านคุณภาพของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

๓. ตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน ซึ่งหมายถึงตัวชี้วัดถึงระดับทุนในการพัฒนาประเทศ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทย่อยๆ ได้แก่ ทุนที่มนุษย์สร้างขึ้น ทุนทางธรรมชาติ (เช่น ระดับความหลากหลายทางชีวภาพ) และทุนมนุษย์^{๓๔}

สมภาร พรหมทา กล่าวในหนังสือ ศาสนาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศาสนา ศาสนากับปัญหาจริยธรรมในโลกสมัยใหม่ การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีหลายศาสนา การประยุกต์ศาสนาเข้ากับกายใจและสังคม การประยุกต์คำสอนของศาสนาเข้ากับชีวิต การพัฒนาคุณภาพจิตใจผ่านความรักเพื่อนมนุษย์ การประยุกต์ศาสนธรรมเข้ากับชีวิตผ่านการสร้างจิตสำนึกในทางสังคม^{๓๕}

^{๓๓} ปกป้อง จันวิทย์, **เศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจใคร?**, กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์, ๒๕๕๔, หน้า ๔๖-๔๗.

^{๓๔} ภาวิน ศิริประภาณุกุล, **เงินเรากระเป๋ใคร**, กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์, ๒๕๕๔, หน้า ๖๖-๖๗.

^{๓๕} สมภาร พรหมทา, **ศาสนาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, ๒๕๕๙).

ศรีศักร วัลลิโภดม กล่าวถึงความเป็นมนุษย์กับพัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมไว้ว่า กระบวนการที่คนในท้องถิ่นเลือกเฟ้นสิ่งที่ดีจากภายนอกมาผสมผสานกับสิ่งที่ยังมีความหมายเหมาะสมจากภายในดังกล่าวนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น “กระบวนการท้องถิ่นพัฒนา” (localization) เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกับกระบวนการโลกาภิวัตน์ (globalization) เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าถ้ามองโดยศักยภาพในการเรียนรู้และปรับตัวเองของมนุษย์ที่เป็นพื้นฐานธรรมชาติของทุกสังคมและเผ่าพันธุ์แล้ว การคุกคามของกระบวนการโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้มนุษย์เป็นอะไรที่เหมือนกัน หรือเป็นไปตามการบงการของผู้ที่มีอำนาจในโลกนั้น หาสิ่งที่น่ากลัวไม่ เพราะจะมีพลังโต้แย้งและปรับปรนจากผู้คนที่อยู่ในท้องถิ่นต่างๆ เสมอ ยกเว้นสิ่งที่ปรับตัวเองไม่ทันอันเนื่องมาจากการถูกมอมเมาให้ดูถูกตัวเองและลืมนึกถึงปัญหาของตนเองที่มีอยู่ภายในจนคิดไม่เป็นเช่นสังคมไทยในขณะนี้เท่านั้น^{๑๖}

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดร.สุเทพ นิมสวาย และคณะ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลไม้เศรษฐกิจ ๔ ชนิด ได้แก่ ทูเรียน มังคุด เงาะ และกล้วยไข่ ในเรื่องโอกาสและอุปสรรคของผลไม้ไทยในอาเซียน : กรณีการนำเข้า-ส่งออกระหว่างไทย-ไทย สหภาพเมียนมาร์ และสปป.ลาว พบว่า อุปสรรคการนำเข้า-ส่งออกผลไม้สดของไทยไปสหภาพเมียนมาร์ และสปป.ลาวนั้นมีอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ ความบกพร่องของกลไกตลาดและระบบการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน การแทรกแซงของพ่อค้าชาวต่างชาติ รวมถึงนโยบายของรัฐ แต่ทั้งนี้ประเทศไทยยังมีโอกาสทางการค้ากับสปป.ลาวและสหภาพเมียนมาร์ในหลายประเด็น อาทิ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค และการขยายตัวของตลาดสมัยใหม่และตลาดเฉพาะกลุ่มในสหภาพเมียนมาร์ และสปป.ลาว^{๑๗}

นงนุช อังยุริกุล และสายทิพย์ โสรรัตน์ ได้วิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมให้โซ่อุปทานลำไยและทุเรียนสู่นโยบายส่งเสริมภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า การประกอบการตามโซ่อุปทานของไทยมีจุดอ่อนและอุปสรรคในทุกระดับตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ถึงปลายน้ำ จึงต้องมีนโยบายส่งเสริมระบบการทำงานในทุกระดับ โดยต้องปรับการดำเนินงานตามนโยบายให้มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ซึ่งเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้ปลูกไม้ผลเข้าสู่ระบบ GAP ทั้งหมด การจัดระบบการค้าของล้งต่างชาติ และให้มีการสร้างเครือข่ายในระดับพื้นที่เพื่อร่วมกันวางแผนการผลิตและการตลาดทั้งในและนอกฤดูให้สอดคล้องกันในระหว่างผู้ประกอบการในโซ่อุปทาน ภายใต้เงื่อนไขของการผลิตผลไม้ที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ

^{๑๖}ศรีศักร วัลลิโภดม, **ความเป็นมนุษย์กับพัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรม ประเวศ วะสี บรรณาธิการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : กรีน-ปัญญา, ๒๕๕๓. หน้า ๔๒๕.

^{๑๗}ดร.สุเทพ นิมสวาย และคณะ, “โอกาสและอุปสรรคของผลไม้ไทยในอาเซียน : กรณีการนำเข้า-ส่งออกระหว่างไทย สหภาพเมียนมาร์ และสปป.ลาว” **รายงานฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๕๙. หน้า บทคัดย่อ.

และความปลอดภัย บนฐานข้อมูลของการแข่งขันในระหว่างประเทศผู้ผลิตที่เป็นคู่แข่งทางการค้า เพื่อให้มีความพร้อมในการเข้าสู่นโยบายเสรีทางการค้า ทั้งตลาดในและนอก AEC^{๑๔}

สรียา จันทรเพ็ญ ได้ทำวิจัยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงในงาน ความเป็นครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง กับความภักดีในองค์กรและความพอใจในงาน กรณีศึกษา : วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประเภทอุตสาหกรรมเครื่องหนัง เฉพาะบริษัท คราฟท์ เดอะ เบสท์ จำกัด และบริษัท พี ที เทรดิง จำกัด พบว่าความมั่นคงในงาน ความเป็นครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง มีความสัมพันธ์กับความภักดีในองค์กรและความพอใจในงาน โดยการได้รับการยอมรับจากคนรอบข้างเป็นเรื่องที่พนักงานมีความเห็นว่ามีค่าสำคัญเป็นลำดับแรกที่มีความสัมพันธ์กับความภักดีในองค์กรและความพอใจในงาน โดยปัจจัยที่สำคัญเป็นเรื่องการได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ^{๑๕}

อานันท์ชนก สกนธวัฒน์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับพลวัตความยากจนของประเทศไทยทั้งรูปแบบและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพลวัตความยากจน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนอยู่ในความยากจนเรื้อรังที่สำคัญเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีผลกระทบต่อการขยายตัวของรายได้และความเปราะบางของครัวเรือนในระยะยาว ได้แก่ ปัจจัยทางลักษณะประชากรของครัวเรือนและปัจจัยการถือครองสินทรัพย์ทุนต่างๆ ที่อยู่ในระดับต่ำ ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ด้านการศึกษา ขนาดพื้นที่เพาะปลูกข้าวและขนาดที่ดินในพื้นที่ชลประทานมีสัดส่วนต่ำ รวมถึงการถือครองสินทรัพย์เครื่องมือเครื่องจักรภาคการเกษตรที่อยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความยากจนชั่วคราวหรือการเข้าหรือออกจากความยากจนของครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความผันผวนของระดับรายได้ ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากสิ่งที่ไม่ได้คาดหวังหรือการเกิดวิกฤตการณ์ต่างๆ เช่น การเจ็บไข้ อุบัติเหตุและการเสียชีวิตของหัวหน้าครัวเรือน และปัจจัยในเชิงวัฏจักรชีวิตของครัวเรือน จะเห็นได้ว่าปัจจัยกำหนดพลวัตความยากจนกลุ่มต่างๆ มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของพลวัตความยากจนแต่ละประเภท ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นไปอย่างมี

^{๑๔} นงนุช อังยุริกุล และสายทิพย์ โสรรัตน์ “การสังเคราะห์ข้อมูลอุปทานลำไยและทุเรียนสู่ นโยบายส่งเสริมภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒๕๕๘. หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๕}นางสรียา จันทรเพ็ญ. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงในงาน ความเป็นครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง กับความภักดีในองค์กรและความพอใจในงาน กรณีศึกษา : วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประเภทอุตสาหกรรมเครื่องหนัง เฉพาะบริษัท คราฟท์ เดอะ เบสท์ จำกัด และบริษัท พี ที เทรดิง จำกัด” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๕๐. หน้า บทคัดย่อ.

ประสิทธิภาพจึงควรพิจารณาให้ลำดับความสำคัญของนโยบายให้มีความเหมาะสมต่อกลุ่มความยากจน ซึ่งได้แก่นโยบายเพื่อจัดการกับปัญหาความยากจนเรื้อรังโดยมุ่งเน้นยกระดับความเป็นอยู่ของกลุ่มครัวเรือนที่อยู่ในความยากจนให้สามารถออกจากความยากจนได้ หรือนโยบายเพื่อป้องกันและรองรับไม่ทำให้กลุ่มครัวเรือนที่ไม่ยากจนต้องเข้าสู่ความยากจนได้ในภายหลัง^{๒๐}

แวรวรี ลาภเก็น ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำหลักสูตรการศึกษาเพิ่มเติมในวิชาเพิ่มเติมเฉพาะท้องถิ่นขึ้นใช้ทำการเรียนการสอนภายในโรงเรียนทุกโรงเรียนในท้องถิ่น โดยใช้ครูผู้สอนเป็นชาวสวนทุเรียน การจัดทำเป็นหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน เป็นวิชาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นวิชาเพิ่มเติมเฉพาะในท้องถิ่นจังหวัดนนทบุรี ใช้ทำการเรียนการสอนภายในโรงเรียนทุกแห่งของจังหวัดนนทบุรีผู้เป็นเจ้าของภูมิปัญญาชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรีโดยตรง เป็นผู้ทำการสอนให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ หน่วยงานหลักในการดำเนินการคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จัดทำเอกสารในรูปแบบแผ่นพับ วารสาร หนังสือ โดยนำข้อมูลมาจากชาวสวนที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาที่แท้จริงเผยแพร่ไปไว้ให้นักเรียนและบุคคลทั่วไปได้อ่านในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ชาวสวนทุเรียนรวมตัวกันเป็นกลุ่มจัดให้มีสถานที่ตั้งหรือสำนักงานของกลุ่มที่สามารถให้บุคคลทั่วไปที่สนใจติดต่อเพื่อมาศึกษาและรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรีได้^{๒๑}

พระมหาสารวย จารุณโณ (บุญส่ง) ได้ศึกษาความสัมฤทธิ์ผลในการเปิดเผยข่าวสารด้านพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคมประเภทหนึ่ง ซึ่งมีความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกันกับสัตว์อื่น แต่มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์อื่นตรงที่มีปัญญาลาดในการรักษาชีวิตของคนให้พ้นอันตรายต่าง ๆ ด้วยการรวมกลุ่ม และได้มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาจึงก่อให้เกิดเป็นสังคมมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของตนเองที่สัตว์อื่นไม่มีภาษาถ่ายทอดทัศนคติและอารมณ์ให้แก่กันและกันได้ มนุษย์แต่ละคนมักจะมีลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองโดยเฉพาะไม่ซ้ำ

^{๒๐}นางสาวอานันชนก สกนธวัฒน์, “โครงการศึกษาพลวัตของความยากจน : กรณีศึกษาครัวเรือนชาวนาในพื้นที่เขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของไทย” **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๕๔. หน้า บทคัดย่อ.

^{๒๑} นางสาวแวรวรี ลาภเก็น. “แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖. หน้า บทคัดย่อ.

แบบใคร และพัฒนาบุคลิกภาพของร่างกายพร้อมกับจิตใจ คือ มีการพัฒนา ๔ ด้าน คือพัฒนาด้วยกาย, พัฒนาด้านศีล, พัฒนาด้านจิต และพัฒนาปัญญา”^{๒๒}

พระอุตมศักดิ์ ปิยวณโณ (จันทบุตร) ได้ศึกษาเรื่อง “การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามแนวพุทธจริยศาสตร์” ได้กล่าวว่า ผลกระทบที่เกิดจากสุราเมรัย ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของชีวิตในระดับปัจเจกชน และในระดับสังคมโดยรวม ซึ่งจะทำให้ทรัพยากรบุคคลที่มัวเมาอยู่กับการเสพสุราเมรัยเหล่านี้ไม่มีคุณภาพ การพัฒนาประเทศชาติในอนาคตข้างหน้าก็จะล้มเหลว และตกอยู่ภายใต้ความประมาท ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเกิดผลเสียอื่น ๆ ติดตามมา เช่น ความเสื่อมถอยในศีลธรรมที่จะทวีความรุนแรงมากเพิ่มขึ้นจากคนที่อยู่ในสังคม^{๒๓}

พิรพร พร้อมเทพ ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตทุเรียนศรีสะเกษเพื่อการส่งออกไปยังประเทศจีน แล้วพบว่า ๑) จังหวัดศรีสะเกษมีความเหมาะสมในการปลูกทุเรียนและมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก ทั้งในเรื่องของสภาพพื้นที่ปลูกที่มีความเหมาะสมและสามารถขยายพื้นที่ปลูกได้อีกมาก เรื่องประสิทธิภาพการผลิตอยู่ในเกณฑ์ดีคือมีผลผลิตเฉลี่ยสูงและต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างต่ำสำหรับคุณภาพของผลผลิตนั้น ทุเรียนศรีสะเกษมีคุณภาพดี และส่วนใหญ่ผลิตตามมาตรฐาน GAP นอกจากนี้ ลักษณะการจำหน่ายและโอกาสทางการตลาดของทุเรียนศรีสะเกษยังเอื้อให้เกิดการพัฒนาและมีโอกาสที่จะขยายตลาดในจีนได้อีกมาก ๒) วิธีการที่จะทำให้ทุเรียนศรีสะเกษส่งออกประเทศจีนได้เพิ่มมากขึ้นนั้น จากการศึกษานโยบายและทิศทางการพัฒนาและนำมาวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ร่วมกับสภาพการเพาะปลูกและการจำหน่ายทุเรียนของจังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีจุดแข็งและโอกาสสูงมาก จึงเลือกใช้กลยุทธ์เพิ่มปริมาณการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิต และกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิต ๔ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) การกำหนดพื้นที่ดำเนินการ (๒) การกำหนดประเด็นการพัฒนา (๓) การออกแบบและวางแผนการส่งเสริมและพัฒนา และ (๔) การดำเนินการตามแผน โดยมีกลไกการบริหารจัดการที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ผู้จัดการพื้นที่ เกษตรกรแกนนำ การบูรณาการ และการปฏิบัติงานตามรูปแบบ MRCF System ซึ่งแนวทางการพัฒนานี้สามารถสรุปได้ ๓ ระบบงานที่จะต้องเชื่อมโยงและประสานการ

^{๒๒}พระมหาสำรวย จารุวณโณ (บุญส่ง), “การศึกษาความสัมฤทธิ์ผลในการเปิดรับข่าวสารด้านพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า บทคัดย่อ.

^{๒๓}พระอุตมศักดิ์ ปิยวณโณ (จันทบุตร), “การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามแนวพุทธจริย-ศาสตร์ : ศึกษากรณีทิศ ๖”, **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า บทคัดย่อ.

ทำงานร่วมกัน ได้แก่ ระบบการผลิต ระบบการเข้าถึงองค์ความรู้ และระบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร^{๒๔}

รศ.ดร.นาฏสุตา ภูมิจำนง และนพพล อรุณรัตน์ ได้ทำการวิจัยโครงการแผนยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความยั่งยืนในระบบการผลิตอาหารและคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนเกษตรกรชาวนาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า...สำหรับยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อความยั่งยืนในระบบการผลิตอาหารและคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนเกษตรกรชาวนา จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ยกระดับคุณภาพชีวิตและคุณภาพของระบบการผลิตอาหาร โดยมีเป้าประสงค์ ๑) ปรับปรุงระบบการปลูกข้าว ๒) ส่งเสริมและเพิ่มการแข่งขันการสร้างมูลค่าเพิ่ม ๓) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร และ ๔) เพิ่มขีดความสามารถในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ^{๒๕}

เสริมสุข สลักเพ็ชร์ และคณะ ได้ทำการวิจัยโครงการการจัดการการผลิตทุเรียนคุณภาพสำหรับบริโภคสดเพื่อการส่งออกในลักษณะเครือข่ายธุรกิจที่มีความมั่นคงและยั่งยืนระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ ได้ข้อสรุปว่า การจัดการสวนทุเรียนอย่างถูกต้อง เหมาะสม ครบถ้วน และทันเวลาในแต่ละช่วงของการพัฒนาการของทุเรียน จะทำให้เกษตรกรสามารถผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพ ปริมาณ (สวนทุเรียนแปลง ๑ และ ๒) และในช่วงเวลาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (สวนทุเรียนแปลง ๑) และมีโอกาสได้กำไรสุทธิกำไรละ ๘.๗๑-๑๑.๗๙ บาท และคุ่มค่าในการลงทุนแม้ว่าราคาขายจะลดลง ๓๐% ของราคาขายเฉลี่ยฤดูกาลผลิต ๒๕๔๙/๒๕๕๐ (BCR มีค่าตั้งแต่ ๑.๑๑๕-๒.๗๘๑) แต่หากว่าเกษตรกรเลือกพันธุ์ปลูกที่ตลาดมีความต้องการน้อยหรือไม่ต้องการ แม้ว่าจะสามารถผลิตทุเรียนคุณภาพได้สูงถึง ๘๘.๔๕% ของน้ำหนักผลผลิตรวมทั้งหมด เกษตรกรก็จะมีการกำไรสุทธิเพียงกำไรกำไรละ ๔.๔๑ บาท (สวนทุเรียนแปลง ๓) และไม่มีโอกาสได้กำไรเลยถ้าราคาขายลดลง ๑๕-๓๐% ของราคาขายเฉลี่ยฤดูกาลผลิต ๒๕๔๙/๒๕๕๐ (BCR มีค่าตั้งแต่ ๐.๕๑๒-๐.๘๓๕) แต่หากว่าเกษตรกรสามารถผลิตทุเรียนออกมาในช่วงเวลาที่ตลาดมีความต้องการ แต่เป็นทุเรียนที่ไม่มีคุณภาพ (ผลเป็นโรคผลเน่า และมีหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน) เนื่องจากไม่สามารถจัดการผลิตได้อย่างครบถ้วน และ

^{๒๔} ธีรพร พร้อมเทพ. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตทุเรียนศรีสะเกษเพื่อการส่งออกไปยังประเทศจีน. ๒๕๕๘. หน้า บทคัดย่อ.

^{๒๕} รศ.ดร.นาฏสุตา ภูมิจำนง และนพพล อรุณรัตน์. “โครงการแผนยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความยั่งยืนในระบบการผลิตอาหารและคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนเกษตรกรชาวนาจังหวัดศรีสะเกษ”. นครปฐม : คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๕๗. หน้า บทคัดย่อ.

ทันเวลาในแต่ละช่วงของการพัฒนาการของทุเรียน เกษตรกรก็จะได้กำไรสุทธิ ๕.๕๙ บาท/กก. (สวนทุเรียนแปลง ๔)

การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงต่อการขาดทุนเมื่อผลิตทุเรียนคุณภาพ จำเป็นต้องจัดการให้ต้นทุเรียนออกดอก และติดผลมาก กระจายอยู่ทั่วต้น จัดการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการของผล และป้องกันความเสียหายจากศัตรูพืชและภัยธรรมชาติ เพื่อให้ได้ผลิตผลสอดคล้องกับความต้องการของตลาด (คุณภาพ ปริมาณ และช่วงเวลา)...

การบริหารจัดการกลุ่มของกลุ่มคุณภาพเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนเป็นแบบปล่อยให้ดำเนินไปตามธรรมชาติไม่ตรงตามทฤษฎีกระบวนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจเท่าใดนัก แต่เกษตรกรในกลุ่มตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มและร่วมมือกัน เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และมีความเข้าใจตรงกันว่าต้องรวมกันคิดว่าอยากให้อนาคตของทุเรียนในภาคตะวันออกเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างและพัฒนาคุณภาพ และเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจระหว่างเกษตรกรกับธุรกิจที่เกี่ยวข้อง^{๒๖}

จากการทบทวนเอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเป็นจำนวน แต่ประเด็นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพตามแนวพระพุทธศาสนานั้นยังไม่มีการวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้ประโยชน์จากการวิจัยเชิงศาสนาที่จะส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตใจและปัญญาให้มั่นคงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะตอบโจทย์การพัฒนาคนในประเทศได้อย่างตรงประเด็น

๑.๗ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability)

การส่งเสริม หมายถึง การเข้าไปสนับสนุน (Support) ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สนับสนุนทางความรู้ วิชาการ สนับสนุนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น นำหลักธรรมเข้าไปสนับสนุนการดำเนินงาน อาชีพ และการปฏิบัติงาน

^{๒๖}เสริมสุข สลักเพ็ชร์ และคณะ, “โครงการการจัดการผลิตทุเรียนคุณภาพสำหรับบริโภคสดเพื่อการส่งออกในลักษณะเครือข่ายธุรกิจที่มีความมั่นคงและยั่งยืนระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๕๐. หน้า บทคัดย่อ.

ความมั่นคงทางอาชีพ หมายถึง สภาพการทำงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถประกอบอาชีพนั้นได้ตามระยะเวลาที่กำหนดหรือตรงกับความต้องการพร้อมกับสวัสดิการต่างๆ ที่สร้าง ความพึงพอใจให้กับตนเอง ความก้าวหน้า

กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน) หมายถึง กลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษ

พระพุทธศาสนา หมายถึง ศาสนาแห่งความรู้แจ้ง เป็นศาสนาที่มีพระรัตนตรัย เป็นสรณะอันสูงสุด อันได้แก่ พระพุทธเจ้า พระธรรม และ พระสงฆ์ โดยพระรัตนตรัยทั้ง ๓ นี้ย่อมมีคุณเกี่ยวพันเป็นอันเดียวกัน จะแยกออกจากกันโดยเฉพาะไม่ได้ ด้วยพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ธรรมก่อนแล้วสอนให้พระสงฆ์รู้ธรรม พระธรรมนั้น พระสงฆ์ซึ่งเป็นสาวกของพระพุทธเจ้าย่อมจำทรงไว้ ปฏิบัติและสั่งสอนสืบต่อพระศาสนา พระรัตนตรัยนี้เปรียบด้วยวัตถุพิเศษที่มีราคาอย่างสูง คือ แก้ว จึงเรียกพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่า รัตนะ คำว่า "รัตนะ" แปลว่าแก้ว,สิ่งมีค่าสูงยิ่ง,สิ่งประเสริฐ ซึ่งคำว่ารัตนะในที่นี้จะหมายถึง พระรัตนตรัย ซึ่งก็คือแก้ว ๓ ดวง ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาก็คือนับถือแก้ว ๓ ดวงนี้ว่ามีคุณ ย่อมจะเป็นที่พึ่งที่ระลึกแก่ตน

รูปแบบความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน) หมายถึง รูปแบบความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืชสวน(ทุเรียน)ในจังหวัดศรีสะเกษตามหลักพระพุทธศาสนา

๑) ด้านกายสุจริตในอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพที่สุจริต เว้นจากการฆ่าสัตว์ ตัดชีวิต เว้นจากการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือด เว้นจากการลักทรัพย์สิน เว้นจากการประพฤติดินทางกาม ทำสิ่งที่ติงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยกาย ละเว้นการบีบคั้น เบียดเบียน มีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์กัน ไม่แย่งชิงลักขโมย หรือเอารัดเอาเปรียบ แต่เคารพสิทธิในทรัพย์สินของกันและกัน ไม่ประพฤติดินล่วงละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น ไม่ข่มเหงจิตใจ หรือทำลายลบลู่เกียรติและวงศ์ตระกูลของกัน

๒) ด้านวาจาสุจริตในอาชีพ หมายถึง เป็นการประกอบอาชีพสุจริตทางวาจา ทำสิ่งที่ติงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยวาจา ละเว้นการพูดเท็จ โกหกหลอกลวง กล่าวแต่คำสัตย์ ไม่จงใจพูดให้ผิดจากความจริง เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ใดๆ ไม่พูดส่อเสียด ยุยง สร้างความแตกแยก พูดแต่คำที่ส่งเสริมสามัคคี ละเว้นจากการพูดคำหยาบคาย สกปรกเสียหาย พูดแต่คำสุภาพ นุ่มนวลควรฟัง รวมถึงละเว้นจากการพูดเหลวไหลเพ้อเจ้อ พูดแต่คำจริง มีเหตุมีผล มีสารประโยชน์ และถูกกาลเทศะ

๓) ด้านใจสุจริตในอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพสุจริตทางใจ ทำสิ่งที่ติงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยใจ ไม่ละโมภ ไม่เพ่งเล็งคิดหาทางเอาแต่จะได้ คิดให้ คิดเสียสละ ทำใจให้แผ่แผ่วางขวาง ไม่คิดร้ายมุ่งเบียดเบียน หรือเพ่งมองในแง่ที่จะทำลาย แต่ตั้งความปรารถนาดี แผ่ไมตรี มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน มีความเห็นถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ เข้าใจในหลักกรรมว่า ทำดีมีผลดี ทำชั่วมีผลชั่ว รู้เท่าทันความจริงที่เป็นธรรมชาติของโลกและชีวิต มองเห็นความเป็นไปตามเหตุปัจจัย

๔) ด้านความรักในอาชีพ หมายถึง ความรักพอใจในอาชีพ พอใจที่ได้ทำในสิ่งนั้น ซึ่งแน่นอนหากมีความรักความพอใจในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่นั้น ทุกสิ่งทุกอย่างเช่นความตั้งใจ การมุ่งมั่นจะทำให้เกิดผลดียิ่งยิ่งขึ้นกับผลแห่งความสุขที่ได้มาจากกระตานั้น

๕) ด้านความเพียรในอาชีพ หมายถึง ความเพียรพยายามในอาชีพ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่คอยเข้ามาเป็นแข่งขาทที่คอยดักขวางทางเดินที่จะไปยังเป้าหมายความสำเร็จ

๖) ด้านการจดจ่อในอาชีพ หมายถึง การควบคุมจิตใจให้แน่วแน่ในอาชีพ มุ่งมั่นกับสิ่งที่กำลังทำอยู่นั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าหนทางจนวนยากแค่ไหน จะต้องพยายามสักเท่าไร หากว่าใจที่แน่วแน่มั่นคงแล้วละก็ไม่ว่าปัญหาใดใดจะเข้ามาก็จะไม่ย่อท้อ ประคองจิตใจไปจนถึงเป้าหมายที่กำลังพยายามตามหา

๗) ด้านการพิจารณาในอาชีพ หมายถึง การวิเคราะห์ตรรกะตรองในอาชีพว่าสิ่งที่กำลังทำมันถูกต้องหรือไม่ มีผลเป็นเช่นไร หากไม่ดีไม่เข้าท่าก็ปรับปรุงแก้ไขคล้ายกับการขับรถหากขับออกนอกเส้นทางหากมองดูระหว่างทางรอบข้างไม่คุ้นตา ไม่ใช่เส้นทางที่จะพาไปยังเป้าหมายก็แก้ไขปรับเปลี่ยนเส้นทางใหม่ย่อมดีกว่าทนเดินในเส้นทางที่ผิด

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

๑) เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับงานวิจัย ฉบับนี้ จำแนกเป็นสามเพศ คือ (๑) เพศชาย และ(๒) เพศหญิง

๒) อายุ หมายถึง ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับงานวิจัย ฉบับนี้ จำแนกเป็นสามช่วงอายุ คือ (๑) ไม่เกิน ๓๕ ปี (๒) ๓๖ – ๔๕ ปี และ(๓) ๔๖ ปี ขึ้นไป

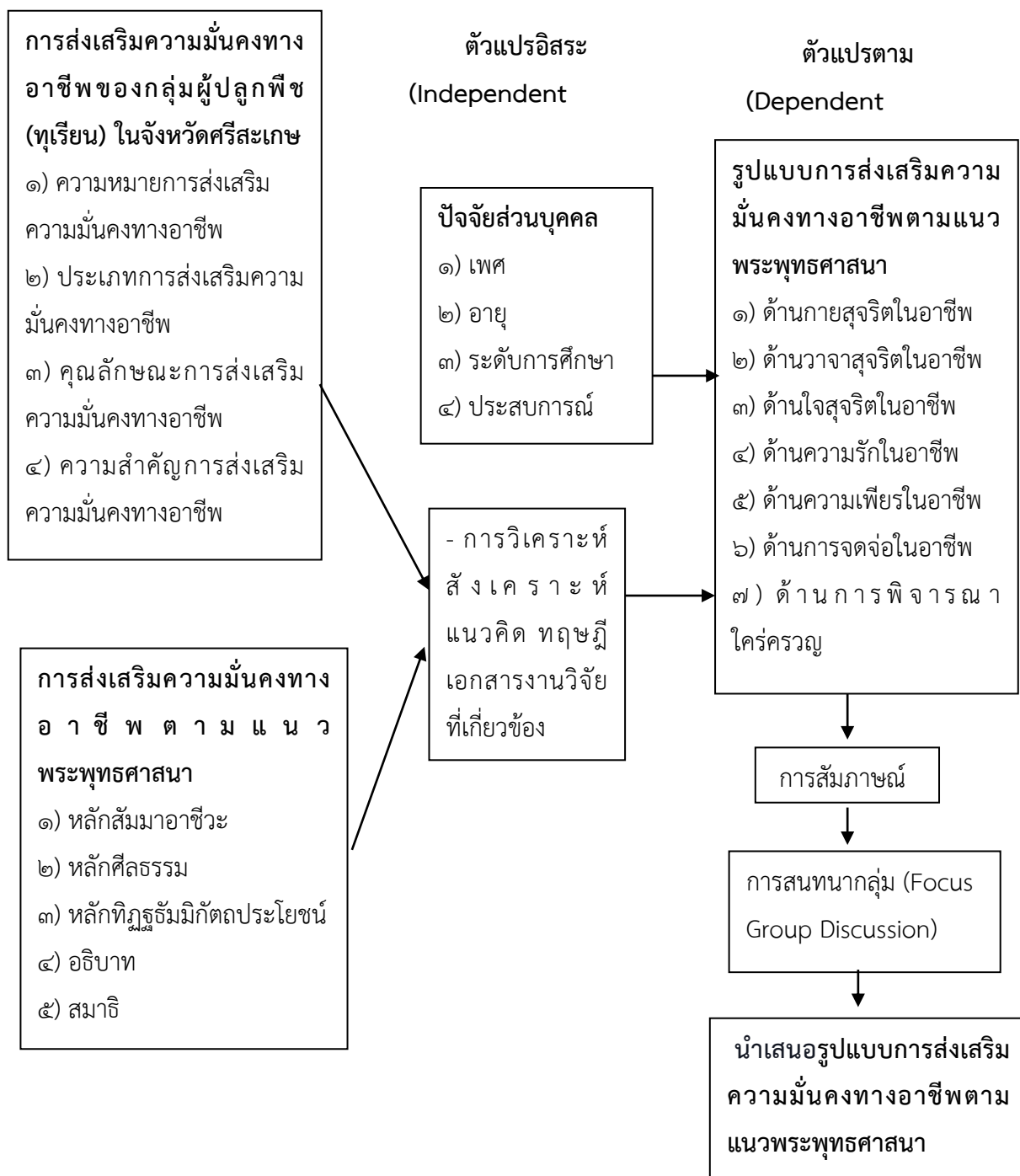
๓) ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ จำแนกเป็นสามระดับการศึกษา คือ (๑) ต่ำกว่าปริญญาตรี/เทียบเท่า (๒) ปริญญาตรี/เทียบเท่า และ(๓) สูงกว่าปริญญาตรี/เทียบเท่าขึ้นไป

๔) ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ในอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ จำแนกเป็นสามช่วง คือ (๑) ไม่เกิน ๕ ปี (๒) ๖ – ๑๐ ปี และ(๓) ๑๑ ปีขึ้นไป

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย “การส่งเสริมความมั่นคงทางอาชีพของกลุ่มผู้ปลูกพืช (ทุเรียน) ในจังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด และทฤษฎี เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มาแสดงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นกรอบแนวคิดดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ สรุปกรอบแนวคิดของการวิจัย